

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-IL - tel. 62-75
Uprava: Trst, ul. S. Anastasio 1-c - tel. 2-30-39
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta št. 18.
CENA: posamezna številka L 25. — Naročnina:
mesečno L 100, letno L 1.200. — Za inozemstvo:
mesečno L 170, letno L 2.000. — Poštni čekovni
računi: Trst št. 11-7223, Gorica št. 9-18127

Leto VI. - Štev. 11

Trst - Gorica 14. marca 1952

Izhaja vsak petek

Ali je to prava pot?

Italijanski vodilni sloj, ki je zadnje desetletja na krmlu, je že nekajkrat pokazal, da ne razume svoje naloge. Rad bi, da Italija vlada nad drugimi narodi, a pri tem pozablja, da je za to potrebna strpnost, širokogrudnost in uvidenost; posledica pomanjkanja teh lastnosti je, da noben drugorodec ne more več pod italijanski jarem, čim je enkrat okusil njegovo trpkost.

Pri vsem tem je še najbolj zanimivo to, da so celo danes le redki taki, ki bi priznavali, da je v veliki meri posledica neizpolnitve italijanskih obljub po prvi svetovni vojni in drugih krivic, če je Italija po komaj petindvajsetih letih izgubila Julijsko Benetico in če se je naselilo nerazpoloženje celo v srca tistih beneških Slovencev, ki so se sredi preteklega stoletja v svobodnim plebiscitu odločili za apeninsko državo. Italijanske publikacije, ki odkrito priznavajo, da Italijani po prvi svetovni vojni niso držali svoje besede glede spoštovanja naše samobitnosti in da so bili veleizdajalniški procesi velika napaka in krivica, so le redki. Če hočemo priti do njih, moramo iti že globlje v Italijo, pri vročih tržaskih iredentističnih glavah jih nikakor ne bi našli. Vsekakor pa je znanih, da beremo tako priznanje v zadnji številki poluradnega glasila italijanske zunanje politike, »Relazioni Internazionali«. Bo počasi morda le zavel drugačen veter?

Toda tako zamenjavanje posledic z vzroki ni značilno samo za gledanje trenutnega italijanskega vodilnega sloja na pripadnike drugih narodov in na njihove svobode. To isto napako delajo italijanski politiki tudi v notranjem državem življenju. Pravilnost te domneve nam dokazuje značilen slučaj, ki je pred dnevi blestel nad glavnim člankom na prvi strani »Giornale di Trieste«. Članek je obravnaval problem italijanskih občinskih politov in je glasil: »Komunistom je treba iztrgati čimveč občin«.

Toda če ste se tako pazljivo prečitali ves, razmeroma dolg članek, niste zasledili nobene besede, ki bi dokazovala, da gospode zaima, kako bi zmanjšali komunistični vpliv na množice, odstranili bodo, izvedli dejanske agrarne reforme itd. Ne, do tega se jedro današnjega italijanskega vodilnega sloja, vsaj v politiki, še ni povzpelo. Podobno, kakor pri zadnjih občinskih politih, študirajo tudi sedaj samo, kaj bi z različnimi »apparentamenti« in drugimi politotehničnimi manevri zagospodovali nad čim večjim številom občin. To jim je glavno, pa naj bo to v skladu s porastom njihove moči ali ne. Pri tem gledanju ni seveda nič čudnega, če vlada na eni strani upa, da bo lahko dobila v roke občinsko upravo v mnogih občinah, ki so danes v komunističnih rokah, medtem ko so komunisti in tudi nekateri tuji opazovalci (n. pr. ameriška revija »Times« od preteklega tedna) prepričani, da bosta, v primerjavi s prejšnjimi volitvami Togliattij in Nenni pridobila 10-15 odstotkov glasov.

Mislím, da je popolnoma pravilno, če ugotovimo zgrešenost te varljive in škodljive protikomunistične borbe. Sicer pa so pri lanských volitvah dokazali to tudi volilni rezultati. V borbi med silami diktatur in svobode gre danes za človeške duše in za to, da bi se morala italijanska politična vodilna plast boriti. Če tega ne bo uvidela in storila, potem bo vključ njemu formalnemu gospodovanju nad občinami in nad parlamentom vedno bolj rastle komunistični vpliv nad množicami. Kdo bo v tem primeru izgubil bitko, ni težko uganiti. Ljudje se bodo zopet zatekli k skrajnosti, pa naj bodo potem že črne ali rdeče srajce. Svobodi in demokraciji so ene in druge smrti sovražniki.

V ostalem pa poglejmo tudi italijanski ilustrirani tisk. Na vseh straneh bleste samo slike aristokracije in bogatašev, njihovega luksuza in škandalov.

Na tako dolgo napovedovano in kaj počasi izvajano agrarno reformo se je, kakor smo pred kratkim brali, pritožila cela vrsta veleposelsnikov in ni izključeno, da bodo svojo pravdo tudi dobili.

Italijanski industrialci so že ne kajkrat bili predmet ostrih domaćih in tujih kritik, ki jim očitajo, da skrbje raje za velike dobičke in visoke cene, kakor pa za izpopolnjevanje svoje proizvodnje in nje ne razširjanje. Če delavce ne dobi v roke protivrednosti proizvoda, ki

Sovjetska mirovna ofenziva

Svet pozna sovjetske metode in jim ne zaseda! Za pomirjenje so potrebna drugačna jamstva, da ne bi komunisti izrabili premirja.

Mesece in mesece se je že govorilo o nekakšni sovjetski mirovni ofenzivi, ki naj bi zavrla obrambne napore zahodnega, demokratičnega sveta. V splošnem so mislili, da bo nekakšen uvod vanjo premirje, katerega naj bi dosegli na Koreji. Toda s spretnim zavlačevanjem razgovorov v Pan Mun Džonu je uspelo Sovjetski zvezi tako ojačati moč komunističnih čet, da predstavljajo danes že resno nevarnost za šile Združenih narodov. Po vsem izgleda, da se komunisti nikakor ne marajo odreči prednosti, ki so jo dosegli z usvajanjem delavnosti na bojišču. Zato se razgovori še niso razbili, a obenem tudi niso napredovali. Sovjeti želijo obdržati železo v žerjavici, ki jo lahko vsak trenutek ponovno razpihajo. Za vsak primer mirno končijo zaloge orožja in večajo letalstvo svojih korejskih in kitajskih zaveznikov.

Toda bomba »mirovne ofenzive«, ki nikakor ni hotela poiti na Daljnem vzhodu, je sedaj končno eksplodirala v Nemčiji. Pričakovanje je s tem v glavnem končano. Sedaj bo treba zasledovati nadaljne poteze.

Za svojo potezo se je sovjetska vlada poslužila vzhodno-nemške rdeče vlade, kateri je ukazala, naj pošlje zahodnim vlesilam predlog za sklicanje konference štirih velikih, ki naj se pomenijo o nemški mirovni pogodbi. Po tem predlogu naj bi pri sestavljanju mirovne pogodbe sodelovala tudi skupna vlada za vso Nemčijo. Zato naj bi bila prva naloga konference štirih, da omogoči ustanovitev take enotne vlade.

Podrejena in zgolj posredovalna vloga, ki jo pri tem namenu igra vzhodno-nemška vlada, je razvidna iz dejstva, da je njenemu predlogu za sklicanje konference priložila Sovjetska zveza tudi že kar svoj osnutek za mirovno pogodbo z Nemčijo. Osnutek obsega 12 točk, a njegova glavna vsebina je izražena v želji, da je treba Nemčijo ponovno zediniti in ji treba dati možnost, da se razvije v »enodivno, demokratično in miroljubno državo«. Osnutek predvideva seveda umik vseh zasedbenih sil v enem letu po podpisu mirovne pogodbe; Nemčija naj bi imela meje, ki so bile določene v Potsdamu.

Jedro nemškega predloga pa je v dveh točkah.

Sovjeti zahtevajo, naj bi bilo Nemčijo prepovedano, stopiti v katero koli vojaško zvezo, naperjeno

proti kateri koli državi, ki je sodelovala v zadnji vojni proti nacizmu. Ker tolačijo Sovjeti vztrajno vse obrambne napore Zahoda kot »imperialističen napad«, je razumljivo, da bi Sovjeti s takim določilom iztrgali Nemčijo iz kroga Atlantske skupnosti. S tem dokazujejo, kako jim gre na živce jaganje Zahoda in kako radi bi v kalli zatrli njegove napore.

Druga značilna točka, kateri je glavni namen pridobiti Nemce za svojo igro, pa je določilo, po katerem naj bi Nemčija lahko imela oborožene sile, kolikor jih potrebuje za svojo obrambo, in dovoljeno naj ji bo izdelovati opremo za to obrambo. S samostojnostjo in svobodo, ki ju ponujajo nemškim oboroženim silam, skušajo Sovjeti nedvomno vplivati tudi na bonnski parlament, ki bo v kratkem razpravljalo o nemškem sodelovanju v evropski vojski, ki pač Nemcem ne bi nudila navidežno tako bleščečih vlog, kakršno jim sedaj ponujajo Sovjeti.

Ta nemška omožitev, ki jo sedaj predlagajo Sovjeti, je nekaj resnično novega. Doslej so namreč vedno zahtevali popolno demilitarizacijo Nemčije.

Kaj jih je sedaj pripravilo do tako pomembnega obrata v njihovem stališču?

Prav gotovo ni za tem nobene iskrene želje po miru ali celo po neki resnično neodvisni Nemčiji. Interesi so drugje. Sovjeti so spoznali, da se Zahod resnično postavlja na lastne noge in da bo v kratkem zrastle obrambni zid, ki ga sovražnik ne bo mogel nekanovno prekorati. Zato želijo vnesti v zahodne vrste neodločnost in oklevanje. Kakor v Pan Mun Džonu bi tudi v Evropi radi mahali z belo mirovno zastavo, ki naj bi povzročila, da bi zahodni svet v upanju na pomirjenje popustil v svojih obrambnih naporih, medtem ko bi Sovjeti in njihovi komunistični zavezniki izkoristili tako »premirje« za hitro jaganje svojih sil. Če bi jim pri tem uspelo še odtrgati Nemčijo od zahodne skupnosti, potem bi bil njihov namen dosežen. Nepriljubljen in needin Zahod bi jim bil jutri kaj lahek plen.

Toda to se ne bo zgodilo! Svet že pozna sovjetske metode in upamo, da ni nikogar, ki bi tej mirovni ofenzivi nasledel. Za pomirjenje so pač potrebni še drugačni ukrepi in druga jamstva!

Komunistična revolucija požira lastni zarodek

Brezobzirna kremeljska diktatura je v zadnjih mesecih odbala svoja najmlajša podložnika, Češkoslovaško, s pravim zapornim ognjem svoje maščevalnosti. Že večkrat je svetovni tisk v preteklih tednih odkril na Češkem resne znake razkola KP. Čehi so pač iz drugega testa — pa četudi komunisti — kakor pa so razni Togliattij, Vidalij, Thorezi in podobni brezpozorni kremeljski prikladniki, med katerimi imamo tudi Sloveni nekaj redkih zastopnikov.

Gottwald in njegova klika, ki je pred štirimi leti s prevaro in morskimi bajonetmi zasedla Hradčane, se je v tem času že večkrat pošteno poklala med seboj. V divji tekmi za kremeljsko ljubezen in brezpozorno podvrženost so se izigali za zmago stalno menjavali. Pri tem je glavno vlogo igrala sposobnost denunciranja, ki je vr-

hovna odlika kominformističnih oblastniških prerjav. Zaskrat izgleda, da bo zmago odnesel Gottwald, ki je v spletkarstvu in denuncianstvu za nekaj točk pred Rudolfom Slanskym, nekdanjim vseprijateljskim generalnim tajnikom K. P. C.

Češkoslovaški Vidalij, Rudolf Slansky, je potegnil krajšo bilko. Njegovi somišljeniki pa z njegovim porazom niso vrgli puške v koruzo, kakor je to v navadi med zahodnimi komunisti, ko partijski zaslužkarji zamenjujejo svoje gospodarje in načelno presledajo pod številne bajonete in pod vime rodovitnejske krave. Taki ideološki spori se med demokratičnimi strankami obravnavajo na demokratični način. Medsebojno kristaliziranje in brušenje idej se omejuje na živahne debate in če so temperamentni le preživahni, si nasprotnika skočita tudi v lase, vendar brez po-membnejših posledic. Med diktatorji so take navade buržajske zaostalosti; tu je obračun totalitaren, kakor je totalitarna ideologija, ki jo zastopajo.

Tako bo že v naslednjih dneh na Češkoslovaškem maščevalni stroj ljudskih sodišč zopet v pogonu s polno paro. Kostovu, Rajku, Gomuľki bo šlel Slansky. Z njim pa bo na obtožni klopi dobra polovica vseh češkoslovaških komunističnih prvakov. Poleg nekdanjega generalnega tajnika KP bo sedel Vladimir Clementis, bivši komunistični zunanji minister, nadalje O. Sling, bivši generalni podtajnik KP, Marija Svernova in drugi najvišji funkcionarji stranke, med njimi Ladislav Kopriva, bivši komunistični notranji minister in še sedem nekdanjih ministrov komunistične vlade. Nadalje bo med obtoženci devet visokih državnih uradnikov, šest generalov, med njimi bivši načelnik generalnega štaba češkoslovaške komunistične vojske, general Prochaska in general Lavotička, bivši pomočnik vojnega ministrstva. Dvanajst okrožnih tajnikov KP in najmanj kot dvajset (ena polna četrtina) članov Centralnega komiteja KPC.

Na zatožno klop je Gottwald priteral polovico KPC in celo še nekaj več. Češki komunistični tisk je namreč v zadnjih dneh objavil cel vrsto novih imen na najvišjih partijskih in državnih mestih. Ni pa povedal, kaj se je zgodilo z njihovimi predniki. Verjetno jih bodo pridružili orjaškemu procesu. Tako bo končno zadosteno Gottwaldovi oblastnosti in kremeljski maščevalnosti obenem.

Zahodni svobodni svet seveda nima prav nobenih vzrokov, da bi se vznemirjal nad temi dogodki. Vsaka revolucija požira svoj lastni zarodek! Tehtne razloge za vznemirjenja in paniko imajo samo komunistični prvaki na Češkem in

Vojaški proračun SZ

Proračun Sovjetske zveze za leto 1952 nam je dal nekaj zelo jasnih informacij. Neposredni vojaški izdatki za letošnje leto so določeni na nekaj manj kot 114 milijard rubljev, kar pomeni doslej najvišji sovjetski vojaški proračun v miru. Če primerjamo letošnji sovjetski vojaški proračun, je — računano v rubljih — za okrog 43 odstotkov nem časa. Ta vsota je za 18 odstotkov večja kakor lanskeletni vojaški proračun, ki je pomenil tudi dotedanji rekord v mirnem času.

Sovjetski strah pred zahodno oborožitvijo

večji kakor vojaški proračun v letu 1949, to je v zadnjem letu pred izbruhom korejske vojne. Tako uradne številke sovjetskega proračuna najbolj jasno dokazujejo, kako Sovjeti povečavajo svoje oboroževanje.

Toda številke, ki jih navajajo Sovjeti, zelo pogosto ne moremo zaupati, ker ne povedo polne resnice. Tako tudi v tem primeru. Od leta 1949 je prišlo v Sovjetski zvezi že do večkratnega znižanja cen, posebno v začetku leta 1950 in v začetku letošnjega leta. S temi znižanji so znatno zmanjšali izdatke za mnoge stvari, ki spadajo v vojaški proračun, na primer za kovine, stroje, maziva in podobno. Posledica je, da je kupna moč sovjetskega rublja iz vojaškega proračuna zdaj znatno večja, kakor je bila v letu 1949. Če hočemo biti kar najbolj skromni v svojih cenitvah in računamo, da je kupna moč rublja v letošnjem letu le za 10 odstotkov višja kakor je bila lani, pridemo vendar do zaključka, da je dejanska vrednost letošnjega sovjetskega vojaškega proračuna skoraj za 60 odstotkov večja, kakor pa je bila vrednost sovjetskega vojaškega proračuna pred tremi leti. Pravi odstotek pa bo verjetno mnogo višji.

Sovjetski propagandisti bodo seveda trdili, da znaša letošnji sovjetski vojaški proračun le okrog 25 odstotkov vsega državnega proračuna, torej manj kakor v amer. državnem proračunu. Varljivost takih trditvev pa nam je seveda očitna, če pomislimo, da so cene vojaškega materiala v Sovjetski zvezi sorazmerno mnogo nižje kakor cene nevojškega blaga. Tako ima rubelj, določen za oboroževanje, vsako leto dejansko večjo kupno moč kakor rubelj, določen za vzgojne izdatke ali za socialno skrbstvo. Po vsem tem lahko rečemo, da nobeno statistično zavihanje ne more prikriti gola dejstva, da sovjetski voditelji s kar največjo naglico povečujejo svojo vojaško moč, pri tem se pa poslužujejo svoje mirovne propagande le za to, da bi zmedli in prevarili svobodni svet. Če računamo vse sovjetske izdatke za vojne namene, pridemo do strašne ugotovitve, da Sovjeti v resnici žrtvujejo v ta namen ne le četrtino svojega proračuna, temveč eno tretjino svojega celokupnega narodnega dohodka.

Beg iz Češkoslovaške

Obveščevalni bilten svobodnih Cehov, ki izhaja v Londonu, poroča, da je od meseca februarja 1948 dalje zbežalo iz Češkoslovaške od 40 do 45.000 ljudi. Pri begu so se posluževali koles, avtomobilov, tovornih avtomobilov, letal in celo jadralnih letal, večina pa je peš tvegala pot preko strogo zastraženih obmejnih področij.

Predsedniške volitve v ZDA

V torek so bili pogledi ameriških politikov osredotočeni na severno zvezno državo New Hampshire, kjer so bile primarne volitve, na katerih so izbirali moke, ki naj v imenu volivcev glasujejo pri določanju kandidata za predsedniško mesto Združenih držav.

Na podlagi prvih delnih podatkov sta republikanski kandidat general Dwight Eisenhower in demokratski kandidat Estes Kefauver v lahni prednosti pred ostalimi kandidati obeh strank. Važno je dejstvo, da ima republikanski kandidat Eisenhower znaten naskok pred demokratskim Kefauverjem. General MacArthur, ki je bil tudi na republikanski listi, pa skoro ne prihaja v poštev! Zanimivo in značilno je, da je dobil Truman manj glasov od svojega tekmeča Kefauverja!

Usmerjenost ameriških volivcev bo namreč s precejšno točnostjo odsevala že iz takih primarnih volitev, ki bodo v prihodnjih treh mesecih v 16 državah za izbor kandidatov, ki jih bosta imenovali dve največji ameriški politični stranki. Republikanci bodo izvolili svojega kandidata na konvenciji dne 7. julija v Chicagu, demokrati pa 21. julija prav tam.

Primarne volitve, ki bodo v mesecu marcu, aprilu in maju, so prvi korak v postopku, po katerem v volilnem letu demokratično ljudstvo odloča o svoji lastni politični usodi. Pravzaprav so te primarne volitve nekaka izbirna tekma, ki pomaga pobliže določiti izbiro strankinih kandidatov za volitve.

Pri primarnih volitvah lahko volijo samo člani strank in le v okviru teh strank.

Trije ljudje se potegujejo, da bi jih njihova stranka določila za predsedniške kandidate: senator Robert A. Taft in Harold E. Stassen se potegujeta po vsej državi, da bi si pridobila pristaše med repub-

likanci, senator Estens Kefauver pa si prizadeva, da bi si zagotovil imenovanje demokratske stranke. Poleg tega se po vsej državi razvija tudi tih borba med pristavi dveh »tihu« kandidatov: predsednika Trumana in generala Dwighta D. Eisenhowerja.

Značilnost volilne borbe v New Hampshire-u je bila v tem, da je znova prinesla v ameriško politično življenje osebo noto. Kandidati nastopajo s svojimi govori raje na cestnih oglih in s hišnih stopnišč, kot pa po radiu ali televiziji.

Brezmesni dan v Argentini

Evropejci, ki poznajo Argentino kot velikega dobavitelja mesa, so presenečenjem sprejeli vest, da je Argentina uvedla pred kratkim po vseh restavracijah en brezmesni dan na teden. Ker pa prihrani na ta način samo 200 ton mesa na teden, za izpolnitev dobav Veliki Britaniji pa ji bo predvidoma manjkalo 50.000 ton, pričakujejo, da bo uveden tudi splošni brezmesni dan za vse prebivalstvo, z aprtimi mesnicami, omejevanjem klanja za domače potrebe itd. Pomanjkanju je deloma kriva dvoletna suša v pampah, deloma pa nizke uradne odkupne cene, po katerih kmet ne mara, mesar pa ne more prodajati.

Argentina ni bila samo zakladnica mesa, temveč je bila tudi znana žitnica. Po suhi dobiva tudi prejšnjake bel kruh nekakšno peščeno barvo. Kot odgovor na vladno gospodarsko politiko so namreč kmetje posejali s pšenico za dobro tretjino manjšo površino kakor lani in rezultat je pomanjkanje bele moke. Namesto da bi z izvozom pšenice Argentina zaslužila, bo letos morda morala celo uvažati.

Pa naj še kdo reče, da se svet ne vrti!

Relazioni Internazionali in Trst

„Sporazum je nedvomno zaželen“

Milanska revija »Relazioni Internazionali«, ki izhaja pod pokroviteljstvom italijanskega zunanjega ministrstva, je objavila v svoji 10. številki članek o vzhodni meji Italije. Glede Trsta pravi, da ni najnovejša debata Tito-De Gasperi da lani nobenih praktičnih rezultatov, toda bila je veliko zmernejša od prejšnjih. To vzbuja pismo dobre nade za bodočnost, kajti »italijansko-jugoslovanski sporazum je zaželen ne samo v interesu dveh sosednjih držav, temveč tudi v širšem evropskem. In jasno je, da so v ta namen koristna neposredna pogajanja na osnovi medsebojnega razumevanja in popuščanja«.

Iz tega bi lahko sklepali, da italijansko zunanje ministrstvo ne zapira vrat za medsebojno razumevanje in popuščanje.

Članek zaključuje z ugotovitvijo, da se pa pri tem ne sme pozabiti na ozemeljske in gospodarske žrtve, ki jih je italijanski narod že doprinesel.

Če stoji stvari tako, potem je samost ena pot: ohranitev in realizacija je pomagal ustvarjati, potem ga tudi ne more kupovati.

Na političnem, publicističnem, agrarnem in industrijskem področju vodi torej velika večina današnje italijanske vodilne plasti politiko za katero ni mogoče reči, da bi bila primerna duhu časa, v katerem živimo, in potrebam, katerim bi morala zadostiti. Drugim demokratičnim in demokratom je to kvečjemu primer, kako se ne sme, ne pa kako se mora delati.

Tito in Trst

V torek je Tito sprejel v Belem dvoru v Beogradu skupino ameriških časnikov. Na vprašanje, če je dosežen napredek v odnosih z Italijo glede tržškega vprašanja, je Tito odgovoril, da ne govori rad o tem, ker ne bi hotel poostriiti italijanske polemike proti Jugoslaviji. Pritožil se je, da njegovi predlogi za rešitev tržškega vprašanja niso naleteli pri Italijanih na razumevanje. Zaključil je z ugotovitvijo, da se odnosi z Italijo niso prav nič izboljšali, temveč so se v nekaterih vprašanjih celo poslabšali.

Begunci iz Vzhodne Nemčije

Od začetka 1949 do konca 1950. leta se je več kot 130.000 oseb iz Vzhodne Nemčije javilo begunski organizaciji v zahodnem Berlinu. Vsi prosijo, da bi jih priznali za politične begunce, da bi dobili tako pravico do zahodnonemškega državljanstva, ali da bi se lahko naselili v Zahodni Nemčiji.

Leta 1951 se je dvignilo število beguncov kar na 190.000.

VESTI z GORIŠKEGA

Čuden način razveljavljanja sodb proti bivšim fašistom

Te dni smo čitali v italijanskem časopisu, da je pravosodni minister ukazal izpustiti na prosto kretanje bivšega fašistovskega prvaka, po imenu Bacchetti, ki je bil leta 1945 obsojen na smrt zaradi poba in raznih drugih obtožb. Taj, kaj je več poslancev stavilo vprašanje na pravosodnega ministra, naj pojasni razloge, iz katerih je bil Bacchetti izpuščen iz zaporov in postavljen na pogojno prosto kretanje. Minister ima namreč po najnovejšem obstoječem zakonu pravico, podeliti kaznjencem pogojno prosto kretanje, kadar ugotovi, da so izpolnjeni pogoji, ki jih ta zakon predpisuje.

In tako so omenjeni poslanci dobili odgovor, da je bil pravzaprav omenjeni Bacchetti krivično obsojen na smrt, kar je sedaj pravosodno ministrstvo ugotovilo po dokazih, ki jih je prejelo.

To pojasnilo samega pravosodnega ministrstva zveni dokaj čudno na uho nas Slovencev, ki smo od fašizma utrpeli največje zločine in trajno nečloveško preganjanje tudi z obsodami pred posebnim sodiščem za zaščito države. Obsodba so bile povsem krivične in so nas stale več vzornih mladih življenj ter mučeniško trpljenje po umazanih zaporih, polnih golazni. Puli, Bazovica in Opčine, tri morišča, tri svetla žarišča našega hrepenenja po svobodi, tri kraji, poškopljani s krvjo naših mučnikov, predstavljajo zgovoren dokaz fašističnih grozodejstev in naše Kalvarije. Po obsodbi na tisoče in tisoče let strogega zapor! Vse to ne zgane vladajočih v Rimu niti danes, ko so bile razne take obsodbe že razveljavljene od pristojnih italijanskih sodišč, kot v primeru dr. Avgusta Sfiligaja in Mirka Zornika. Rimski vladarji ne čutijo niti najmanjše potrebe, da bi vsaj uradno pregledali fašistične sodbe, ki so bile izrečene proti nam Slovencev.

Sami si moramo zahtevati pregled istih in dokazovati krivico, ki se nam je s takimi obsodbami stotila, in seveda nositi visoke stroške za revizijski postopek.

Bivšim fašistom pa, tudi tistim, ki so bili leta 1945 obsojeni na smrt, gre ministrstvo zelo na roko, kot se je izkazalo prav v primeru Bacchetti!

Dvojna mera torej, ki je ne moremo prezreti, ker nam dokazuje, kako ozko srčno in krivično ravnanje oblasti z našo manjšino v Italiji. Dr. Sfiligaja in Zornika v zapor, ker sta Slovenca! Na smrt obsojeni fašiste, kot je bil Bacchetti, pa domov!

„Bog ni Italijan“

Izsedili smo v furlanskem avtonomnem tedniku »Patrie dal Friule« članek, ki ima značilen naslov »Bog ni Italijan«. Članek pri našemu v celoti.

»Če se nam nudi prilika, da se vezimo nad protislovenskim izbruhi videmskega dnevnika »Messaggero

Veneto, je to prav sedaj. Njegovi uredniki niso namreč uporabljali tako strupenih protislovenskih izrazov niti tedaj, ko so se izživljali s »petelinčkom« na kapi, z »ušoj« na jopiču in z junaško ven potisnjenim trebuškom.

Mons. Trinko, pobožen in kulturni človek, poznan in spoštovan tu in daleč preko meje Slovenije in Furlanije, ki je navadil misliti in soditi devetdeset odstotkov naših duhovnikov, je dal ponatisniti svojo knjižico cerkvenih molitev in pesmi. Knjižica je pisana — zgrajamo se, ko o tem poročamo — v slovenskem narečju, ki se govori v Beneški Sloveniji. Pod podobno slepega pisma dokazuje »Messaggero Veneto« svojim čitateljem, da je slovenski jezik — jezik nekulturnih in zelo zastarelih ljudi. List to dokazuje, čeprav je prevladna italijanska vlada že davno posejala vse okoli po Beneški Sloveniji brez številnih italijanskih šol, da bi iztrebila ta prekleto slovenski jezik! Na čelu

omenjenega pisma je bil naslov: »Ricorre alle nenie l'impudenza slava« — »Slovenska nesramnost, se zateka k cerkvenim pesmicam!« Fajlotje, besedo ste nam sami izsilili iz ust, čeprav ni furlanska!

Nekdo je na to pismo odgovoril s štirimi tako jasnimi in prepričljivimi razlogi, da se ni znal »Messaggero Veneto« izviti drugače kot z jamranjem, da ni odgovoril napisan s popolnim imenom; pri tem je listič pozabil, da je objavil slepo pismo brez nobenega podpisa. »Messaggero Veneto« se pa neumno izgovarja, da ne gre za nabožno knjižico, ampak za slovenske zločinske namene; knjižica naj bi bila tako pravi trojanski konj! Zakaj pa ne naravnost atomsko bomba? Če ti je slovenski čevljar sečil čevlji, paži, da ga ni sečil z namenom, da bi zrušil Italijo!

Nekdaj so pravili, da bo edinole nebeški Oče sodil o namenih. K sreči nebeški Oče, revčki, ni Italijan!...

IZ ŠTEVERJANA

Občinske finančne težkoče

Razni levičarski listi poročajo zelo netočno o dejanskem stanju naše občinske blagajne. Prav zato se je vodstvo »Kmetstvo delavske zveze« odločilo, da zadevo pregleda in jo predoči javnosti stvarno in resno brez vsakega pretiravanja tako glede finančnega položaja kakor tudi glede občinskega uradništva.

Obče znano je, da se skoro vse občine v Italiji borijo z velikimi denarnimi težkočami zaradi previsokih stroškov in primeri z zelo nizkimi dohodki. Tako se tudi naša števerjanska občina ne nahaja v prav rožnatem položaju, ker predvideva, da bo imela 2.980.398 lir primanjkljaja. Reči in piši dva milijona deset sto osemdeset tisoč tri sto osemindvajset lir in ne samo en milijon, kot je »Demokracija« od 7. marca poročala. Da svoje račune občina lahko krije, mora nujno zaposliti pomoč od države, in sicer v znesku, ki smo ga naveli.

Izvedeli smo, da bo v kratkem nakazan občini prav od države lep znesek, ki popolnoma pokrije ves primanjkljaj iz leta 1951 in torej uravnovesi vsaj za to leto izdatke z dohodki.

Prižadevanje občinskih upraviteljev, ki so bili izvoljeni na listi »Kmetstvo delavske zveze«, teži za tem, da občina ne zabrede v prevelike finančne težkoče in da doseže kritje vsega dosedanjega primanjkljaja, kar ji lahko štejemo v čast danes, ko je večini občinskih upraviteljev, zlasti mestnih občin, malo mar za občinske dolgeve in njihovo kritje.

Pravi slovenski upravitelji občin

pa se zavedajo, da morajo stopati po poti narodne tradicije, ki velja, da občinski upravitelji ne smejo pustiti dolga ob zaključku svojega delovanja! Tako je bilo nekoč in tako bo moralo veljati tudi v bodoče.

Očitek, da je na županstvu preveč uradništva, danes ne drži več, ker je za sluga prav sedanjih občinskih upraviteljev, da je edina uradniška moč, ki je bila res odvisna, odpadla z bremena občine na breme prefekture, ki je prevzela njeno plačevanje.

Tako je danes v breme županstva najnižje število občinskih uslužbenec, kar jih sploh mora biti. In če bo mogoče doseči še boljše razmere glede tega, se bodo naši občinski upravitelji za to prav gotovo pobrignili.

Požrtvovalnost ljudstva

Zaradi nezadovoljivega finančnega stanja ni moglo županstvo pripevati izdatno pri raznih zadevah skupne koristi občinarjev. Zato je dala pa »Kmetstvo delavske zveze« pobudo za popraviljanje raznih cest tudi s prostovoljnimi in brezplačnim delom posameznih zavednih občinarjev. In nekatere družine so samozvestno opravile celo po 40 dni brezplačnega dela. Na ta način je bilo urejenih preko tisoč metrov ceste na Jazbianh, ki je bila prej v res zelo obupnem stanju.

Nadalje je bila cesta, ki veže Steverjan z Ločnikom, popravljena izključno le s prostovoljnim delom. vrednim vsaj en milijon lir. Pri tem gre največja zasluga podpredsedniku »Kmetstvo delavske zveze« g. Hermenegildu Podveršiču, ki je tudi naš občinski svetovalec in celo namestnik v občinskem izvršnem odboru.

Kar se manjka, da se ta cesta popravi naprej proti Ločniku, spada v pristojnost in območje goriške občine, ki bo za to tudi gotovo poskrbela. Menimo pa, da ne bo naša niti med svojimi občinskimi svetovalci in upravitelji, niti ne med svojimi občani ljudi, ki bi bili pripravljeni žrtvovati se prostovoljno in brezplačno za dobrobit občine in občinarjev, kot jih je naša naša števerjanska občina!

Z malim prispevkom občine, v ostalem pa s prostovoljnimi in brezplačnim delom zavednih požrtvovalnih občinarjev smo začeli popravljati tudi pot, ki vodi iz Steverjana skozi Scedno v Gorico.

Navedbi bi lahko še več takih primerov, ki so v marsikaterem oziru znak zrelosti našega ljudstva, ki se zaveda dolžnosti odločnega in nesebičnega nastopa v korist svoje občine in vseh občinarjev, ker to vplevajo težke razmere in klic nujnosti, pa tudi socialni čut vzajemne pomoči!

Sedanjí občinski svet je tudi dosegel telefonsko zvezo Steverjana z Gorico, ki se odpre okoli 15. t. m. in po poštni urad, ki bo tudi začel posloovati v kratkem.

Vsa čast torej našemu ljudstvu, ki dosledno izvaja nauk socialne vzajemne pomoči. Razveseljivo dejstvo je tudi to, da se zlasti mladina, ki deluje v okviru »Kmetstvo delavske zveze«, uspešno in požrtvovalno zanima za javna vprašanja in njihovo rešitev. Vodstvo K.

IZ SOVODENJ Carine prosti pas

V sredo zvečer 5. t. m. je bila v Sovodnjah seja občinskega sveta, na kateri so odobrili zaključni obračun za leto 1950, ki ima okoli osem sto tisoč lir primanjkljaja, in najemninsko pogodbo z orožniško (karabinjersko) postajo, na podlagi katere dobi občina letno 150.000 lir za oddane prostore.

Na seji so tudi sklenili, da bo službo cestarja in grobarja opravljal ena sama in ista oseba, da se breme občine zmanjša.

Potem so, kakor veleval zakon, odobrili povišico plače nekaterim občinskim uslužbenecem, ki so dosegli za to določena leta službe. Odložili pa so zadevo o zahtevi občinskega zdravnikarja, da mu občina prispeva z določenim zneskom za nabavo njegovega zdravniškega orodja.

Resno razpravljanje se je nato razvilo v zadevi nekaterih zemljiških parcel v Gabrijah, ki so v posesti nekaterih občinarjev, ki ima-

jo od njih dohodke, ne da bi kaj plačevali občini, ki je vendar vpisana lastnica istih. Občinarji, ki so v posesti parcel, trdijo, da so jih svojčas odkupili in občini odkupnino plačali. Ne morejo pa ničesar dokazati. Občina je sedaj odločila, da zadevo razčisti in občinski svet je na seji sklenil, naložiti goričmenim občinarjem določeno najemnino in jo tudi izterjevati, dokler ne dokažejo, da so parcele odkupili in plačali.

Seje sta se seveda udeležila tudi naša svetovalca, izvoljena na naši listi s »čebelico«, to je gg. Venceslav Cernic in Peter Tomšič, ki sta pri posameznih točkah dnevnega reda posegla v razpravo in pripomogla k uspešni rešitvi istih.

Tretji svetovalec liste s »čebelico«, g. Roman Caudek, ki je prišel v občinski svet po smrti g. Ambroža Petejana, katerega se je g. župan na seji spomnil s primernimi besedami, se sej občinskega sveta ni udeležil.

Ko je bil izbran določeni dnevi red seje od srede 5. t. m., je pri slučajnostih nastopil naš svetovalec g. Peter Tomšič, ki je sprožil vprašanje, če ima sovođenska občina pravico zahtevati nekaj odstotkov od dohodkov, ki nastajajo zaradi carine prostega pasu (»zona franca«), in ker verjetno tako pravico ima, če je res, da je občinski odbor odstopil od zahteve po teh dohodkih? Kakor je znano, vključuje člen 1 zakona št. 1438 od 1. decembra 1948 tudi Sovodnje, čeprav samo do Vipave, v carine prosti pas. Iz tega sledi, da imajo Sovodnje pravico do nekaj odstotkov od dohodkov, ki jih prosti pas donša. Saj prejema goriška občina nič manj kot 130 milijonov lir na leto, ki ji jih nakazuje trgovska zbornica! Zakaj bi nekaj ne dobivala tudi sovođenska občina? Trgovska zbornica se izgovarja, da je bil prosti pas določen samo za mesto, ki je utrpelo škodo zaradi novih mej. Toda Sovodnje trpijo tudi veliko škodo, saj se je sovođenska občina znašla pred dejstvom, da je Miren, sedež občine, prišel pod Jugoslavijo!

Sicer pa od 130 milijonov lir na leto, ki jih prejema goriška občina, nima koristi samo mesto in meščani, ampak vsi občinarji, tudi ti, ki bivajo in živijo onstran Soče, to je v krajih, ki spadajo pod goriško občino, niso pa vključeni v prosti pas.

Tega dejstva ne more nihče zanikati!

Na trgovski zbornici se izgovarjajo, da gre za določene količine (kontingente) blaga, ki jih mesto prejema, in ne za zaprti pas (»zona chiusa«).

Res je, da zakon o prostem pasu predpisuje določene količine blaga, toda za zaprti pas (»zona chiusa«), ki se razteza do reke Vipave (in vključuje torej tudi lep del sovođenske občine) in ne samo za mesto Gorico (ki je del goriške občine).

Tudi trdijo na trgovski zbornici v Gorici, da je sovođenski občinski odbor že odstopil od zahteve po omenjenih dohodkih. Od tod vprašanje g. Petra Tomšiča za pojasnila. Pojasnilo, ki ga je na seji dobil, pa se je glasilo, da se sovođenski odbor ni odpovedal zahtevi z nobeno pisarno izjavo, kakor naj bi to napačno trdil naš po krajinjski svetovalec g. Rudi Bratuž. Toda g. Bratuž ni nikjer in pred nikomer govoril o kakem pisnem odstopu od zahteve po delitvi dohodkov, ampak je samo vprašal g. Viljema Nanuta, če odgovarja resnici, kar pravi trgovska zbornica. In g. Nanut mu je pojasnil, da občinski odbor ni odstopil od zahteve s kako pisarno izjavo.

Ker menimo, da stoji pravica na strani sovođenske občine, upamo in želimo, da se zadeva čimprej ugodno izpelje!

DAROVI: Namesto cvetja na grob pok. dr. Justa Pertota, daruje dr. Tončič L. 1.000 za SDD v Trstu.

Za poplavljenе kmetije

Rok za vlaganje prošelj za pomoč poplavljenim kmetijam je podaljšan do 15. marca. Tozadevne prošnje je treba nasloviti na Pokrajinski kmetijski urad.

Proti gibanju za znižanje cen

Zveza trgovcev goriške pokrajine je poslala energičen protest svobodnim sindikatom, ki so začeli gibanje za znižanje cen. Zveza ne odobrava načina, s katerim so omenjeni sindikati nastopili. Ni pa popolnoma nasprotna ideji za doseg znižanja cen, vendar v sedanjih razmerah ne vidi pozitivne rešitve tega problema.

Slovesno ustoličenje novega nadškofa

V nedeljo 16. t. m. popoldne, v novi goriški nadškof mons. H. Ambrosi, slovesno ustoličen.

Castno zastopstvo goriške nadškofije mu bo šlo nasproti do Vidma, kjer bo škof nastanjen v tamkajšnjem nadškofijskem dvorcu. Sprevod bo nato krenil proti Gorici. Ob 15. uri bo goriškega nadškofa pozdravil zastopnik goriške pokrajinske uprave na meji med videmsko in goriško pokrajino ob Idriji. Sprevod pride v Gorico ob 16. uri. Po pozdravu zastopnikov krajevnih oblastev pred nadškofijskim dvorcem krene sprevod v stolnico, kjer bo imel nadškof svoj prvi govor.

Naslednjega dne bo opravil nadškof v stolnici slovesno pontifikalno mašo.

Delavci v Švico

Goriški Delavski urad sprejema prijave kovinarskih delavcev, ki bi radi odšli kot delavci v Švico. Prošnjo morajo nasloviti na omenjeni urad in dokazati svojo usposobljenost na podlagi delavske knjižice.

Davčni rok

Plačevanje prvega obroka davkov in pristojbin zapade nepreklicno 18. marca. Ta rok velja za vsa goriško pokrajino.

POZIV SDD

Slovensko dobrodelno društvo v Gorici poziva vso goriško javnost, naj prisloži na pomoč s prispevki in denarju in v naravi za brate v Sloveniji in Beneški Sloveniji, žrtve snežnih neprilic in zametov!

Naj ne bo nikogar, ki ne bi opravil tudi ob tej priliki svoje narodne in človečanske dolžnosti!

Prispevke sprejema pisarna S. D.D. na Riva Piazzutta št. 18 v Gorici.

Postrežba v mestnih bolnicah

Bolniki, prikovani na bolniške postelje, se vedno pogosteje pričujejo nad pomanjkljivo postrežbo zlasti v nekaterih bolnicah, ki so štete med najboljše. Bolničarke pušče cele ure svoje kliente, ki prosijo včasih tudi nujno kake postrežbe. Vodstva bolnic naj po svojih močeh skušajo preprečiti tako ravnanje, ki škoduje bolnikom in ugledu bolnic.

Bolniška blagajna

Obrotniki morajo za svoje nameščenice plačevati po novi odredbi 7 odstotkov zneska za bolniško blagajno.

Tovarna državnega monopola

Te dni je bila podpisana pogodba o graditvi tovarne državnega monopola v Gorici. Občina je dala brezplačno na razpolago zemljišče, in sicer med ulico XX. Septembra in ulico Torriani. Predvideni stroški znašajo 300 milijonov lir in 400 delovnih dni. Z delom bodo verjetno začeli to pomlad.

Bom vojnih invalidov

1. junija t. l. bodo položili temeljni kamen novemu poslopju vojnih invalidov na križišču ulice Crispi in Rimske ulice. Stroški bodo znašali 15 milijonov lir.

Tkanine po znižani ceni

Zveza vojnih povratnikov sporoča, da ima za vsakovrstne vojne povratnike razne tkanine po ugodnih cenah na sedežu v ulici Cadorna 23.

Obvestilo uredništva

Zaradi obilice gradiva smo morali odložiti za prihodnji teden med drugim tudi objavo nabitralne akcije v Nabrežini za ponesrečene v Sloveniji in Beneški Sloveniji.

Uredništvo

Dr. MARJAN BREGANT
zdravnik in kirurg-operator
Gorica, ul. Brigata Casale, 40

Prijava dohodkov

Tudi letos smo dolžni prijaviti davčnemu uradu (»Ufficio Imposte«) nepreklicno do 31. t. m. vse svoje dohodke iz leta 1951, ki jih zakon smatra za obdavčljive. Kdor prijave ne predloži do 31. t. m., zapade visoki denarni kazni. Vendar se je izkazalo, da so lansko leto prijavili svoje dohodke mnogi, ki so po zakonu prijave oproščeni, ker ne dosežejo zakonite obdavčljive mere, istih in v istem finančnem letu. Tako v naši pokrajini kakor drugod. V Milanu so ugotovili nič manj kot kakih 80 tisoč takih primerov. Nasprotno pa so ugotovili veliko število neprijavljenih visokih dohodkov, kar pomeni, da je čut državljanske poštenosti in zavesti doma le pri nižjih slojih ljudstva, medtem ko se bogatini izkazujejo narodnjake le pri kopičenju denarja, ki ga potem skrivajo in uporabljajo samo za svoje sebične namene.

V prvem oziru, da ne bo potrate papirja in stroškov s pregledovanjem nepotrebnih prijav, poziva pristojna oblast, naj se prijavljajo le tisti dohodki, ki so res obdavčljivi. Pri tem opozarjamo javnost, da ni dolžan predložiti prijave, kdor ima en sam dohodek ali več virov dohodkov, ali pa skupaj dohodke od zemljiškega najema in obdelovanja svojega zemljišča, v kolikor poedini ali skupni dohodki ne presegajo 240 tisoč lir na leto. Nada-

lje niso dolžni prijaviti svojih dohodkov tisti, ki plačujejo davek vrste C 2, v kolikor ti dohodki ni presegajo 600 tisoč lir na leto (na primer: delavci). Državni, deželni, pokrajinski in občinski uradniki so tudi oproščeni vsake prijave, dolžni pa so prijaviti dohodke iz bivše vrste D V.

Kar se pa iš in stavb na splošno tiče, morajo njihovi lastniki prijaviti dohodke tudi glede na realni davek in ne samo na dopolnilni, kar lansko leto ni bilo treba storiti. Seveda se morajo ti dohodki prijaviti, če dosežejo 150 lir.

Kar se tiče družb, zadrug itd., svetujemo prizadetim, naj se ravnajo strogo po določilih zakona, da ne padejo v zmojo pri prijavi.

Davčni uradi razpošiljajo mnogim tiskovine za prijavo dohodkov. S tem pa ni rečeno, da morajo prijaviti dohodke vsi, ki so tiskovino dobili, ker imajo dolžnost do prijave samo tisti, ki dosežejo obdavčljivo mero dohodkov, kakor smo zgoraj povedali.

V ostalem pa vsebujejo tiskovine kratka navodila glede njihove izpolnitve. Davčni uradi pa so dolžni dati vsakomur brezplačno navodila in pojasnila glede prijave dohodkov. Zlasti tisti, ki imajo nizke dohodke, in so v dvomu, ali jih prijaviti ali ne, naj se obrnejo za nasvet neposredno na davčni urad (»Ufficio Imposte«).

ZNANA TVRDKA LUIGI BRONT

„ALLE GRANDI FABBRICHE“

TRST - Largo Barriera Vecchia št. 15. Tel. 93-935

sporoča svojim cenjenim odjemalcem, da nadaljuje s svojim delovanjem v prvem nadstropju iste hiše. Ob tej priliki sporoča tudi da ima na zalogi nove pošiljke, domače in tuje proizvodnje, v bogati izbiri in po najugodnejših cenah.

PO NAROCILU SPREJEMA TUDI IZDELAVO OBLEK

VESTI s TRŽAŠKEGA

Županov škagac

V petindvajsetih letih fašističnega gospodarstva v našem mestu se tržške ulice in trgi niso nikdar pošteno oddahnili najraznovrstnejših pajkad, ki si jih je sproti izmišljal Mussolini, da bi javno mnenje odvrčalo od dnevnih tegob in težav. Ker po vzorcih starih Rimljanov ni bilo dobrega in zadostnega kruha, zato se je s tem večjo vnetostjo pokojni duče na repek rimskega gesla: »Panem et circenses«. Verni posnemalci, z rdečim prepletkani fašisti so Mussolinijevo izročilo takoj po končani zadnji vojni ne samo obnovili, pač pa ga stopnjevali do prave odvratnosti.

Vsaka muzika pa polagoma zdolgočasni muzikante in občudovalce: v Trstu prej kakor drugod, posebej se kadar se naganjači skrivajo po predmestjih, medtem ko množice prodajajo svoje zdravje in osebnost svobodo zgolj zato, da bi se partijski zaslužkarji povzpeli za nekaj klinov oblastnosti in za nekaj nadaljnjih desetisočakov na mesec navzgor. Tako smo v zadnjih letih končno le srečno prispevali do zelenega oddiha.

Ta odmor je v zadnjih mesecih belil glavo tržškemu županu in mnogim večerajšnjim fašistom, ki so za nekaj let zlezli v misle luknje in Mussolinijeve uniforme odložili v naftalini, v kolikor jih seveda niso zamenjali s stalinovskimi kroji. Spokorniška prežgana zmagovitih sil v zadnji vojni se v Trstu ni izkazala za tako vročo, da bi je fašistični premaganci ne posebali brez večjih težav. Zmagovaleci pa so to spokorniško prežganje v teku dogodkov s tako vnetostjo belili in boljali, da se je iz postne minejše kaj hitro spremenila v prav bogato praznično juho. V to razkošno ameriško »Chicken Noodle Soup« pa je smadre patriarha treskala toliko zlatih kolajin in zaslužnih kričev, da se je praznična juha končno zgostila v pravcato zmagoslavne špagete. S tem je bilo preobrazbe večerajšnjih fašističnih premagancev v današnje zmagovalce dovršeno.

S tem pa je bil storjen šele prvi korak. »Trieste italianissima« je počivala. Tržačani so mirno hodili na delo, se v prostih urah zabavali po starih izročilih, politiko pa so prepuščali poklicnim politikantom, ki jih v našem mestu nikoli ni manjkalo. Kot disciplinirani državljani s solidno vzgojo svoje častne preteklosti so verjeli in tudi danes verujejo, da mirovna pogodba ni kos papirja, ker so vsi zagonovniki lomljenja pogodb od Mussolinija do Hitlerja precej nerodno končali. Pisane pogodbe so vprav za njihovo smrtjo dokazale svojo polno veljavo. Zato so pravi Tržačani tudi 20. marca 1948 ocenili za takega, za kakršnega se je v štirih letih tudi izkazal. Pogosto pogrevanje 20. marca 1948 tistih, ki so v našem mestu z upravičenim strahom opazovali, kako se jim pod širokim in bogatim sedalom majejo tla, so Tržačani spremljali s smehljajočim, morda celo s škodoželjnim mežikanjem. Ej, pogretega kruha se v Trstu presneto malo prodaja.

Tržški župan, ki ni Tržačan, se tej tržški razvadi seveda ne more privaditi. »Trieste italianissima« počiva in miruje. Kakšna je to »italianissima«, ko pa ji manjka sama osnova? Kje na svetu leži italijansko mesto, v katerem ne bi bilo vsaj enkrat na teden poštenega škagaca? Kje je laški temperament, kje so demonstracije, manifestacije, pajkade, ki so osnovna značilnost italijanskih naselij? Ulice so mirne, razmeroma tihe, le izjemoma majhde kopico južnjakov, ki kriči in maheda z rokami, pa se to kopic bi Tržačani najraje poslali domov. Trst se s svojim obnašanjem odmiha Rimu. To so ugotovili sam tržški župan in vsa njegova nedomačinska okolica. To ugotavljajo Američani, posebno pa še hladni Angleži; to ugotavljajo tuji, posebno Švicarji in Nemci, ki govorijo in pišejo, da postaja Trst po svojem zunanjem obličju — Srednja Evropa iz l. 1910.

»Trieste italianissima« bleđi, kljub varljivim rdečici, s katero jo poskuša osveščiti mehikanski kavalir, komp. Vidali...

Gospod tržški župan, ki mu je blaginja Tržčanov bolj postranska zadeva, ker mu je »politično zdravje Trsta« nadvse pri srcu, se je odločil, da vrne Trstu povodenoto italianissimo. Zato je napovedal za 20. marec t. l. odločilni škagac. Pri tem ni važno, če je to množična manifestacija, demonstracija ali provokacija. Glavno je škagac, in to čim glasnejši, čim hrupnejši; vse je koristno, tudi grom in strela... Trst mora dobiti ponovno svojo tipično italijansko osnovo — svoj temperament, svojo italianissimo.

Tržačani pa — tako pravijo glasovi po mestnih gostilnah — ne mislijo na ta dan ostati zgolj gledalci. Če je že potreben poulični plebsit, pravijo, ga bomo sprejeli. Sprejeli ga bodo tako, kakor sprejemajo Tržačani vsako izjavo, pa naj ga uprizarjo nekdo zgolj za šalo ali pa zares. To so seveda za enkrat samo gostilniški glasovi; ljudski glas pa je tudi v Trstu božji glas. Blizu se prvi spomladanski dan in razgibati malo odrevenele kosti, ni prav napačna zamisel, takoj pravi po naših predmestjih. Če že gospod župan poziva po dvajsetmarnem razgibanju, potem občan ne bodo neposlušni. Za rediteljstvo naj poskrbi ZVU, za razsodnika pa predlagajo nekateri Trygve Lia samega. To bo škagac! Samo, da pogreti kruh 20. marca 1948 ne bi g. županu in njegovim običal v želodcu...

Usoda naših dvoran

Globoko nas je zadelo izizvalno vprašanje Renza Bassanija v »Giornale di Trieste«, naj dokažemo, da smo kdaj dali naše dvorane v Trstu na razpolago za italijanske prireditve.

V zadnji številki našega lista smo Renzu Bassaniju in »Giornalu di Trieste« že odgovorili. Ostalo pa nam je v peresu še marsikaj, česar nismo mogli priobčiti zaradi pomanjkanja prostora. Gre pa za tako odlično postavljeno vprašanje, ki zares terja obširnejšo odgovor za naše strani.

Verjetno je Renzo Bassani v Trstu prav malo časa (kar ga sicer ne ovira, da nastopa kot pristni Tržačan v obrambo italijanstva »svojega mesta«), sicer bi vedel, kaj se je zgodilo z našimi dvoranami in ne bi postavljali tako neumnih vprašanj v obrambo prepovedi, da se ne daje dvorane hotela Excelsior na razpolago za slovenske in independentistične prireditve.

Naj ve gospod Renzo Bassani, tržški vodilni agent italijanske polidržavne zavarovalne ustanove INA — lastnice hotela Excelsior, da smo imeli tržški Slovenci ob prihodu Italije na naša tla po koncu prve svetovne vojne preko sto prosvetnih organizacij z lastnim sedežem in potrebnimi prostori za družabne prireditve.

Kaj se je zgodilo s temi našimi prostori in dvoranami? Da ne bomo ponavljali na tem mestu splošno znanih stvari, svetujemo gospodu Renzu Bassaniju, naj si nabavi književno mojstrovino g. Risola, bivšega glavnega urednika tržškega »Piccola«, »Il fascismo nella Venezia Giulia dalle origini alla Marcia su Roma«. Samo za gospoda

Žene in možje STO-ja!

Ob veliki nesreči, ki je zadela letošnjo zimo naše rojake v severozahodni Sloveniji in Slovenski Benečiji, moramo tudi mi priskočiti na pomoč. To nam veleva občutek človečanske in narodne solidarnosti, ki je od nekdanj globoko zasidran v naših srcih. Že mnogokrat ste pokazali vas tuje gorje ne pušča ravnodušne. Zato smo prepričani, da se boste tudi sedaj odzvali svoji dolžnosti.

Na Svobodnem tržškem ozemlju so v teku že razne nabiralne akcije v korist žrtev zime v Sloveniji in Benečiji. Zato Slovensko dobrodelno društvo ne bo izvedlo samostojnega nabiranja, pač pa poziva vse svoje člane in prijatelje, da prispevajo na že delujočih zbirališčih čim več morejo. Le komur je to nemogoče, naj odda svoj prispevek našemu društvu, ki ga bo nato izročilo dalje. V ta namen bo sedež našega društva v ulici Machiavelli 22-II., tel. 62-75, posloval vsak dan od 9.-12. in od 16.-19. ure.

Pomislite na naše brate, ki jim je zima uničila dom, na kmete, ki so izgubili svo živino, na sirote, ki so poleg vsega izgubili tudi svoje! Vsi gledajo z zaskrbljenostjo v bodočnost. V stiski jim bo prišlo vse prav, od denarja pa do prispevkov v naravi.

Naj ne bo med nami nikogar, ki se klicu potrebnih ne bi odzval!

SLOV. DOBROD. DRUŠTVO
v Trstu

Renzo Bassanija objavljamo naslovno stran knjige, ki je temboj zanimiva, ker se ponasa z zločinskimi dejanjem poziga nasega Narodnega doma, danasnega hotela Regina! Ne bo odvec, če ponovimo, da so nam Italijani požgali Narodni dom 13. julija 1920, to je dve in pol leti pred prihodom Mussolinija na oblast, to se pravi pod demokratično vladavino Nitti-Siorza. V osrednji sliki so obrisi vojašnice Coerdan, ki je stala na prostoru, kjer je danes stavba tržške radijske postaje; to tudi dokazuje, kakšno zaščito so imeli zločinski požigalci pri uradnih italijanskih organih.

Slično usodo je doživel tudi naša dvorana v Rojanu. Gospod Renzo Bassani si lahko ogleda njene razvaline še danes; naj se le podviza v Rojan, kjer bo na desni strani cerkve zagledal podrti dvorani, ki je ne moremo na žalost več dati na razpolago za italijanske prireditve. Prav isto usodo so doživeli v italijanskih kulturnih očiščevalnih plamenih vse ostale naše dvorane po mestu, predmestjih in okolici!

Kaj naj še rečemo, da se pri gospodu Renzu Bassaniju opravičimo, ker mu ne moremo staviti na razpolago naših dvoran?

Ali je gospod Renzo Bassani zadovoljen z odgovorom?

Zlorabljanje svobode radjskih oddaj

Večkrat smo imeli priliko čuti pritožbe, ker se vneti župan tržških iredentistov Bartoli poslužuje tržške radijske postaje za snemanje protidržavnih in protizaveznih

škrih govorov, ki jih nato oddajajo italijanske radijske oddajne postaje po vnaprej določenem načrtu.

Zadnjič, to je predpretekli terek, zvečer pa jim je spodletelo! Iz posrednega zlorabljanja; ki smo ga bili doslej vajeni, so že prešli v neposrednost odkrite akcije, ko so pozvali pred mikrofon ob priliki javne oddaje »Musica, maestro!« iz Avditorija ZVU, gledališko umetnico Lauro Solari, po rodu iz Trsta, ki pravkar nastopa s svojo dramsko skupino v Verdijevem gledališču. Ko so napovedali njen nastop, smo pričakovali nekaj umetniškega izvajanja ali kaj sličnega, pa se je gospa Solari, z izgovorom, da se ji mudi v gledališče, omejila na pozdrav italijanskemu Trstu in konec. Ganjeni napovedovalec se ji je začel zahvaljevati za njene vzpodbudne besede, pa se je pravočasno premislil, ker mu je beseda »ringrazie« zastala v grlu, in takoj prešel na stvarnejše in okolju primernejše izražanje.

Verjetno se je v zadnjem trenutku zavedel, da ne sme zamenjati mikrofona tržškega radia z zvočnikom »Lege Nazionale«!

Seja glavnega odbora SDZ

Javljamo, da bo seja glavnega odbora Slovenske demokratske zveze za STO v nedeljo 16. marca ob 9.30 uri v prostorih Zveze v ulici Machiavelli 22-II.

Tajništvo

NABREŽINA

Nabrežinsko godbeno društvo vabi vse Jožete, Jožice, njihove družine in vse prijatelje društva na zabavni večer, ki bo v sredo 19. t. m., na praznik sv. Jožefa, v kinodvorani v Nabrežini. Pri zabavi bomo poslušali pri mizah koncert domače godbe. Vsem bo postreženo s prvovrstno domačo kapljico in dobrih prigrizkom. Na svidenje pri koncertu!

Promocija

Na tržški univerzi je prof. dr. Teodor Pogačnik, profesor na trgovski akademiji v Trstu in bivši advokat v Ljubljani, dosegel nestranskič svojega doktorskega naslova.

Prof. dr. F. Pogačnik je v živahni diskusiji, pod predsedstvom prof. M. Udine, odlično branil svojo tezo o pravi, običaju in praksi državne uprave v zvezi z vprašanjem pravičnosti, morale in korektnosti javnih oblastev.

V debati je relator prof. G. Treves izjavil, da je doktorand prvi iznesel v Italijanski pravni literaturi vprašanje o tako imenovani oservanci in zavzel nazor, da je treba soditi o pravni kulturi po tem kako se pravo tudi dejansko izvršuje in upošteva v neki državni skupnosti.

Iskreno čestitamo!

HISNOPOMOČNICO, VAJENO VSEGA DELA, ISČE BOLJŠA TRICLANSKA DRUŽINA. - Naslov v upravi lista.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. STANISLAV PAVLICA sprejema od 9-12 in od 17-19

TRST, VIA COMMERCIALE 10-II., TEL. 31-813

Borbenost KP v Zgoniku

V zadnjem članku o razmerah v KP zgoniške občine, ki smo ga pred časom čitali v »Demokraciji«, je bilo marsikaj točnega, toda marsikomu se zdi, da je bila pohvala nekemu namišljenemu odpadniku prezigodnja in — najbrž premalo utemeljena. Da so nastala med partijsko-občinskimi zaslužkarji v zvezi z upravljanjem občine trenja in prerekanja, drži, toda naziranje, da bi ta trenja vplivala tudi na politično-ideološko opredelitev in udeleževanje posameznikov (organizator Milič!) je naivno in precej zgrešeno.

Kljub zgrešenim pojmom o komunizmu, komunističnih ciljih, metodah in sredstvih, ki jih imajo naši vidalijevci, je vendar naivno misliti, da bi v svojih celičnih mrežah uživali posamezniki kar toliko svobode, da bi zaradi kakšnega malenkostnega nesporazuma ali prerekanja, recimo z g. podžupanom, lahko kar čez noč pokazali partiji hrbet. In če bi v javnosti kaj takega storili, bi to storili iz določenih interesov partije, ki se v danih okoliščinah istovetijo z interesi njenih funkcionarjev.

Vsekakor pa je splošno mnenje to, da so se zgoniški in saleški kominformisti v zadnjih tednih namenoma potuhnil in se zato njihov »apostolat« omejuje le na privatna prepričevanja in prigovarjanja zlasti mladine, katero bi radi s praznimi obljubami o privilegiranih položajih, udobnejših službah in blagostanju, preslepili in spravili na stokrat nastavljene limanice, s katerih pobirajo ob volitvah dobljene glasove.

Po našem mnenju bi plačani agitatorji morali dobiti ob takih prilikah še izredne doklade, kajti če je na svetu kaj težkega, je vidalijevcem priznana težava to, da morajo tukajšnjim razmeroma zelo a godnim življenjskim prilikam postavljati kot protitež čisto izmišljene in nestvarne življenjske razmere, ki naj bi jih uživali delavci v bodoči komunistični družbi in katerih ne uživa niti gosposki ameriški delavec, kaj šele sovjetski suženj!

Ker smo v pustnih dnevih doživeli velike podvige, naj omenimo, da se ti podvigi kar venomer vlečejo in nategujejo v za to neprimerni postni čas. Ni bilo dovolj norjenja na terek, treba je bilo pustapokopavati celo z avtom, za katerega so baje plačali celih 8.000

lir najemnine, medtem ko naše brate onstran meje prav zadnje čase dušijo pomanjkanje in snežni plazovi! Da bo mera polna, naj ob koncu povemo naši javnosti še to, da so vidalijevci prvi poborniki takih podvigov, ki žalijo verski in nrvni čut naše javnosti. Tako so predpreteklo nedeljo v Saležu kar javno »krstili« novega pusta za prihodnje leto, ki ga bodo baje obdržali v izključnem zakupu svoje partije. Za kroniko naj omenimo, da se v Zgoniku širi nekontrolirana »vest«, da je novorojeni pust 1953 dobil ime Stalin II. ...

Radio Trst II

306,1 m ali 980 kc-sek

NEDELJA, 16. marca: 9.00 Kmetijska oddaja. — 11.30 Oddaja za najmlajše. — 12.15 Od melodije do melodije. — 13.00 Glasba po željah. — 16.00 Koncert orkestra ruskih balalajk. — 18.00 Iz delavskega sveta. — 21.00 Književnost, in umetnost. — 22.00 Humberdinec: JANKO IN METKA - 1. in 2. dej.

PONEDELJEK, 17. marca: 13.30 Kulturni obzorik. — 19.00 Mamica pripoveduje. — 19.15 Glasbe iz baletov in revij. — 21.30 Humberdinec: JANKO IN METKA - 3. dej. — 23.00 Nočni motivi.

TOREK, 18. marca: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Angleščina po radiu - 22. lek. — 20.30 Aktualnosti. 21.00 Dramatizirana povest. — 22.00 Slavni violinisti.

SREDA, 19. marca: 11.00 Predavanja. — 13.00 Glasba po željah. — 20.30 Vokalni kvartet. — 21.00 Radijski oder - Kurt Goetz: PO-KOJNA TETA, veseloigra.

ČETRTEK, 20. marca: 13.00 Glasba po željah. 19.00 Slovensčina za Slovence. 21.00 Radijski oder - Ruth in Augustus Goetz: DEDI-NJA, nato Vesela glasba.

PETEK, 21. marca: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Angleščina po radiu - 23. lek. — 20.30 Tržški kulturni razgledi. — 21.00 Cajkovski: Simfonija št. 2.

SOBOTA, 22. marca: 13.00 Sramek kvintet in pevski duet. — 19.00 Pogovor z ženo. — 20.40 Zabavna glasba. — 22.00 Cajkovski: Hrestač, sulta.

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež.

Tiskarna »Adria«, d. d. v Trstu

Lovci pozor!

**Kune belice
Kune zlatice**

kupuje po najnižjih dnevnih cenah

Krznarstvo Alaska

TRST, ul. S. Lazzaro 13-1. tel. 5658

Mizarji kmetovalci podjetniki! Deske smrekove, macesnove in trdnih lesov, trame in parkete nudi najugodnejše

CALEA

TEL. 90441 TRST Viale Sonnino, 24

Podjetniki, trgovci,

POZOR! industrijalci in zasebniki

Trgovske informacije, uradne, kazenske, potne listine, potrdila o bivanju, pojasnila in nasvete o prijavah na podlagi zakona Vanoni ter izpolnjevanje tozadevnih obrazcev, prošnje, prevode v tuje jezike i. t. d. Vam v najkrajšem času oskrbi

Agencija CELERITAS

TRST - Ulica Torrefianca št. 29 - Tel. 64-78

Ne izgubljajte dragocenega časa, ko si lahko za majhen denar oskrbite vse potrebno!

URARNA

UL. ROMA 19

ZLATARNA

VELIKA IZBIRA, PO ZARES KONKURENCNIH CENAH! LASTNA DELAVNICA. KUPIM IN ZAMENJAM ZLATO, SREBRO IN DRAGULJE.

Predno se odločite za nabave obiščite

MAGAZZINI DEL CORSO

TRST, Corso I - Borzni trg (Piazza della Borsa)

DEŽNIH PLAŠČEV POURŠNIKOV L O D E N - O O COVERCOATS GABARDINES

Najpečja izbira po najugodnejših cenah